

СИЛАБУС ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

ФІЛОСОФІЯ

спеціальність	015 «Професійна освіта»	обов'язковість дисципліни	обов'язкова
освітня програма	Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології	факультет	Менеджменту, адміністрування та права
освітній рівень	перший (бакалаврський)	кафедра	ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування» та соціально-гуманітарних дисциплін

ВИКЛАДАЧ

Кобелева Даля Леонідівна

Вища освіта – спеціальність філософія

Науковий ступень – кандидат філософських наук 09.00.04 Філософська антропология, філософія культури

Вчене звання – доцент

Досвід роботи – більше 10 років

Показники професійної активності з тематики курсу:

- 84 публікації, з них 58 наукового та 26 навчально-методичного характеру, у тому числі наукові праці, опубліковані у вітчизняних і міжнародних рецензованих фахових виданнях; публікації у періодичних виданнях, які включені до наукометричних баз Web of Science – 4.

телефон

0982136063

daliakobeliyeva@btu.
kharkov.ua

дистанційна
підтримка

Moodle

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНЮ КОМПОНЕНТУ (ДИСЦИПЛІНУ)

Мета	надання знань з філософії як світогляду людини, або сукупності поглядів на світ у цілому та ставлення людини до цього світу, в розумінні онтологічних, гносеологічних, аксіологічних, етичних і соціальних проблем буття
Формат	лекції, практичні заняття, самостійна робота, індивідуальні завдання
Специфічні результати навчання і форми їх контролю	• вміння розрізнати та виявляти специфіку різних типів світогляду; / лекції • вміння пов'язувати загальні філософські проблеми з вирішенням завдань у різних галузях сучасної науки; / практичні заняття • вміння робити порівняльний аналіз філософського та конкретно-наукового тлумачення буття; / практичні заняття • вміння аналізувати структуру, ознаки та основні функції свідомості; наводити конкретні приклади реальних виявлень діалектики при аналізі складних проблем психіки людини; наводити конкретні приклади реальних виявлень метафізики при аналізі проблем суспільства; окреслювати умови, можливості та рівні пізнання, його різновиди та форми; давати класифікацію та філософський аналіз глобальних проблем сучасності, розрізнати соціально-політичні та економічні засоби їх розв'язання / самостійна робота, індивідуальні завдання
Обсяг і форми контролю	4 кредити ECTS (120 годин): 30 годин лекції, 30 годин практичні; підсумковий контроль – екзамен.
Вимоги викладача	вчасне виконання завдань, активність, командна робота
Умови зарахування	згідно з навчальним планом

ВІДПОВІДНІСТЬ СТАНДАРТУ ОСВІТИ І ОСВІТНІЙ ПРОГРАМІ

Компетенції	Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в професійній освіті, що передбачає застосування певних теорій і методів педагогічної науки та інших наук відповідно до спеціалізації і характеризується комплексністю та невизначеністю умов. ЗК 02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. ЗК 05. Здатність приймати обґрунтовані рішення. ЗК 07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК 09. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності. К 15. Здатність спрямовувати здобувачів освіти на прогрес і досягнення.	Програмні результати навчання	ПРН 03. Аналізувати суспільно й особистісно значущі світоглядні проблеми, усвідомлювати цінність захисту незалежності, територіальної цілісності та демократичного устрою України. ПРН 07. Аналізувати та оцінювати ризики, проблеми у професійній діяльності й обирати ефективні шляхи їх вирішення. ПРН 14. Володіти навичками стимулювання пізнавального інтересу, мотивації до навчання, професійного самовизначення та саморозвитку здобувачів освіти.

К 22. Здатність використовувати у професійній діяльності основні положення, методи, принципи фундаментальних та прикладних наук.

СТРУКТУРА ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ (ДИСЦИПЛІНИ)

Розділ 1. Історія філософії.

Лекція 1.	Предмет та функції філософії.	ПЗ 1.	Теорія аргументації.	Самостійна робота	Предмет та функції філософії. 1. Світогляд, його історичний характер і типи 2. Специфіка філософії як форми суспільної свідомості 3. Основні проблеми філософії та філософські напрями Філософія Стародавньої Греції. 1. Культурно-історичні умови виникнення філософії 2. Основні риси Давньогрецької філософії 3. Елліністична філософія Східна філософія. 1. Філософсько-релігійний світогляд Давнього Сходу 2. Китайська філософія 3. Індійська філософія Філософія Середньовіччя та Відродження. 1. Основні риси Середньовічної філософії 2. Патристика. Августин Блаженний 3. Схоластика. Фома Аквінський 4. Основні гуманістичні ідеї філософії Відродження Філософія Нового часу. 1. Соціальні та культурні передумови філософії Нового часу 2. Основні ідеї та напрями філософії Нового часу: емпіризм та раціоналізм 3. Монізм та плюралізм у вирішенні проблеми природи субстанції Просвітництво. 1. Ідеологія доби Просвітництва 2. Основні концепції: суспільний договір, природний стан та природні права людини Німецька класична філософія. 1. Філософія І. Канта 2. Фіхте, Шеллінг, Гегель 3. Філософія Л. Фейєрбаха Некласична філософія. 1. Загальна характеристика некласичної філософії 2. Філософія А. Шопенгауєра
Лекція 2.	Філософія Стародавньої Греції.	ПЗ 2.	Філософія критичного мислення.		
Лекція 3.	Східна філософія.	ПЗ 3.	Алгоритм критичного мислення.		
Лекція 4.	Філософія Середньовіччя та Відродження.	ПЗ 4.	Філософія людського спілкування.		
Лекція 5.	Філософія Нового часу. Просвітництво.	ПЗ 5.	Наука як феномен культури.		
Лекція 6.	Німецька класична філософія.	ПЗ 6.	Аксіологія – теорія цінностей.		
Лекція 7.	Некласична філософія. Сучасна філософія.	ПЗ 7.	Філософія техніки.		
Лекція 8.	Філософська думка в Україні.	ПЗ 8.	Глобальні проблеми людства.		

		3. Основні течії та ідеї неklasичної філософії Сучасна філософія. 1. Антропологічна та гносеологічна філософія ХХ століття. 2. Постмодернізм Філософська думка в Україні. 1. Філософські ідеї в культурі Київської Русі 2. Філософська думка Києво-Могилянської академії 3. Філософські ідеї просвітницької ідеології Кирило-Мефодіївського братства 4. Філософські ідеї у творчості діячів української культури ХІХ - першої половини ХХ століття. Філософія Памфіла Юркевича Аналіз текстів.

Розділ 2. Філософські дисципліни.

Лекція 9.	Онтологія: стратегії буття в європейській філософській традиції.	ПЗ 9.	Метафізика та онтологія.	Самостійна робота	Проблема буття та розвитку в філософії. 1. Поняття «буття» як філософська категорія, та наука про буття – онтологія 2. Фундаментальне значення проблеми буття для філософії 3. Метафізика як наука про найбільш загальні підстави та виміри буття та її критика 4. Людські виміри проблеми буття Проблема пізнання в філософії. Методологія наукового пізнання. 1. Теорія пізнання в філософії (гносеологія) 2. Пізнавальна діяльність; суб'єкт та об'єкт пізнання 3. Основні риси абстрактного мислення; форма та зміст мислення Логіка як наука про формальне мислення. 1. Зміст і логічна структура думки 2. Істинність і правильність мислення; ознаки правильного логічного мислення 3. Загальна характеристика основних формально-логічних законів (тотожності, суперечності, виключеного третього, достатньої підстави) 4. Паралогізм та софізм Проблема людини в філософії. 1. Свідомість як предмет філософського аналізу 2. Філософські концепції людини: зародження та розвиток філософської антропології 3. Антропологічні повороти в історії філософії (Античність, Відродження, Некласична філософія ХІХ століття). 4. Людина в системі соціальних відносин; соціалізація та процес формування особистості (основні стадії); діяльність як спосіб людського буття (праця, пізнання тощо) Культура і цивілізація.
Лекція 10.	Пізнання як культурно-історичний процес отримання і трансляції знання в суспільстві.	ПЗ 10.	Гносеологія: проблема пізнання в філософії.		
Лекція 11.	Логіка як філософська дисципліна.	ПЗ 11.	Основні закони логіки.		

Лекція 12.	Філософська антропологія як важлива проблема сучасної філософії.	ПЗ 12.	Філософська антропологія.		Філософський аналіз суспільства. 1.Поняття «культури» та його багатозначність; протиставлення природи та культури; форми та види культури; особливості сучасних проявів культури; ознаки культури 2.Поняття цивілізації; взаємозв'язок культури та цивілізації; культурологічні концепції О. Шпенглера та А. Тойнбі 3.Поняття «суспільства» і основні підходи до його розуміння; суспільство як саморозвинена система; структура соціуму та його розвиток; формаційний, цивілізаційний, стадійний та інші підходи до аналізу суспільного розвитку. Аналіз текстів.
Лекція 13.	Соціальна філософія: суспільство як система.	ПЗ 13.	Соціальна філософія.		
Лекція 14.	Філософія культури.	ПЗ 14.	Філософія культури.		
Лекція 15.	Етика та естетика.	ПЗ 15.	Етика та естетика.		

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА ТА МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ

Література

1. Волинка Г.І. Історія філософії. Підручник. – 2015. – 480 с.
2. Філософія [Текст] : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / А. К. Бичко, І. В. Бичко [и др.]; ред. В. І. Ярошовець. - К. : Центр учбової літератури, 2010. - 648 с.
3. Історія філософії : підручник / [Ярошовець В. І. та ін.] ; за ред. д-ра філос. наук, проф. В. І. Ярошовця ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка, Карпат. ун-т ім. Августина Волошина. - Ужгород : Патент, 2014. - 839 с.
4. Філософія: Хрестоматія для аспірантів: Навчальний посібник. Укладач Волков О. Г. Мелітополь: 2018. 424 с.
5. Історія української філософії [Текст] : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / В. С. Горський, К. В. Кислюк. - К. : Либідь, 2004. - 488 с. : іл. - Бібліогр.: с. 450-464.
6. Кобелева, Д. Л., & Ніколаєнко, Н. М. (2021). Від пошуку інформації до втрати особистості: феномен датаїзму. Антропологічні виміри філософських досліджень, (20), 100–112.
7. Кобелева Д.Л. Релігія даних: Chat GPT та доба датаїзму / Кобелева Д.Л. // STUDIA SLOBOZHANICA: Матеріали всеукраїнської науково-методичної конференції «Слобожанський гуманітарій – 2023» (Харків, ДБТУ, 6 квітня 2023 р.). – Харків, 2023. – С. 89-97

Методичні матеріали

1. Філософія : метод. вказівки до самостійного вивчення дисципліни для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ден. та заоч. форми здобуття освіти зі спец. 015 «Професійна освіта» / Державний біотехнологічний університет; авт.-уклад. Д. Л. Кобелева. – Харків : [б. в.], 2023. – 15 с.
2. Кириленко К.М. Філософія: наука і культура. Мультидисциплінарний навчальний посібник/ К. М. Кириленко. – К.: ТОВ «Агентство «Україна», 2014. – 216 с.
3. Філософія: Навч. посіб. /Л.В.Губернський, І.Ф.Надольний, В.П. Андрущенко та ін.; За ред. І.Ф.Надольного. – 4-те вид., стер. – Київ: Вікар, 2004. – 516 с.
4. Філософія . Навч. посіб. Л.В. Губерський, І.Ф. Надольний, В.П. Андрущенко та ін./ За ред. І.Ф. Надольного. - 6-те вид., випр., і доп.– К., : 2006. – с.534.
5. Філософія [Текст] : навчальний посібник для студ. і аспір. вищ. навч. закладів / ред. І. Ф. Надольний. - 7-ме вид., стереотип. - К. : Вікар, 2008. - 534 с. Філософія [Текст]: кредит.-модул. курс : навч. посіб. / Л. І. Мозговий [и др.]. - К. : Центр учбової літератури, 2009. - 456 с.
6. Філософія: Навчальний посібник / Л.В. Губерський, І.Ф. Надольний, В.П. Андрущенко. За ред І.Ф.Надольного.5-е вид, випр. – К.: Вікар, 2005. - 455с.

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

	СИСТЕМА	БАЛИ	ДІЯЛЬНІСТЬ, ЩО ОЦІНЮЄТЬСЯ
Підсумкове оцінювання	100 бальна ECTS (стандартна)	до 50	50% від усередненої оцінки
		до 50	підсумкове тестування
Поточне оцінювання	100 бальна сумарна	до 50	відповіді на тестові питання
		до 20	усні відповіді на практичних заняттях
		до 30	результат засвоєння блоку самостійної роботи

НОРМИ АКАДЕМІЧНОЇ ЕТИКИ ТА ДОБРОЧЕСНОСТІ

Всі учасники освітнього процесу (в тому числі здобувачі освіти) повинні дотримуватися кодексу академічної доброчесності та вимог, які прописані у положенні «Про академічну доброчесність учасників освітнього процесу ДБТУ»: виявляти дисциплінованість, вихованість, поважати гідність один одного, проявляти доброзичливість, чесність, відповідальність.